

ÉNEK-ZENE

Évfolyam	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
Óraszám	1	1	1	1	1	1	1	1

5–8. évfolyam

A következő fejlesztési célokat segíti az ének-zene tantárgy kerettanterve: erkölcsi nevelés, nemzeti öntudat és hazafias nevelés, állampolgárságra, demokráciára nevelés, az önismeret és a társas kultúra fejlesztése, a testi és lelki egészségre nevelés, felelősségvállalás másokért és önkéntesség, médiatudatosságra nevelés, a tanulás tanítása. A kulcskompetenciák tekintetében az esztétikai – művészeti tudatosság és kifejezőképesség, anyanyelvi kommunikáció, idegen nyelvi kommunikáció, digitális kompetencia, szociális és állampolgári, a hatékony, önálló tanulás kompetenciája fejlesztéséhez is hozzájárul.

Fejlesztési célok

Reprodukció. Az éneklésre épülő tanítás első lépéseként a tanulóknak az éneklés örömeinek és helyes szokásainak kialakítása játszott a fő szerepet. Ebben az életkorban már az éneklés tisztasága, kifejező ereje, a zenei stílusnak megfelelő előadásmód, a kommunikatív muzikalitás kialakítása kerül a fejlesztés középpontjába. A magyar és más népek zenéje továbbra is jelen van az énekes anyagban, azonban a hangsúly folyamatosan eltolódik a klasszikus szemelvények irányába, majd a 7. és 8. osztályban a populáris zene szemelvényei is megjelennek a tananyagban. Ezek elemzésénél fontos, hogy rámutassunk arra, hogy a klasszikus zene fordulatai, formai megoldásai miként hatnak alapvetően, meghatározóan a művek stílusára. A tanulók a zenei elemeket improvizációs, kreatív játékos és intellektuális feladatokkal is gyakorolják.

Zenehallgatás. A felső tagozat zenehallgatási anyagára a sokszínűség jellemző. Elsődleges cél a stílus jellegzetességeinek megismertetése: szerkesztés módok, formai megoldások, egy-egy zeneszerzőre jellemző alkotói sajátosságok bemutatása. Kronologikus áttekintésre majd a 8. osztályban kerül sor. A felső tagozatos zenehallgatásra ajánlott alkotások többsége nagy lélegzetű, előkészítése, többszöri meghallgatása és feldolgozása sokszor meghaladja a tanítási óra adta időkeretet. Inspiráljuk a tanulókat órán kívüli meghallgatására is és más, az órai anyaghoz kapcsolódó zeneművek megismerésére.

5–6. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 30 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozatban megismert népzenei és műzenei szemelvények ismerete. Az éneklési és generatív készségek korosztálynak megfelelő szintje, és az átélt zenei élmények mennyiségének megfelelő befogadói kompetencia.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Éneklési készség fejlesztése a korábban elsajátított dalkincs ismétlésével és bővítésével az életkor adta hang- és mozgáskészletek figyelembe vételével (hangterjedelem: a-e”, törekvés a tiszta intonációra). Kifejező és stílusos éneklésre való törekvés kialakítása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Magyar népzene: válogatás régi rétegű és új stílusú népdalokból (10 magyar népdal éneklése).</p> <p>Gregorián zenei szemelvények.</p> <p>Magyar történelmi énekek: históriás énekek, kuruc kori dalok, az 1848–49-es szabadságharc dalai.</p> <p>Nemzeti énekeink: Erkel Ferenc-Kölcsey Ferenc: Himnusz, Egressy Béni-Vörösmarty Mihály: Szózat éneklése fejből.</p> <p>Más népek dalai, a műzene tonális és funkciós zenei nyelvének megismerését segítve.</p> <p>Zongorakíséretes dalok: bécsi klasszikus és más zenei stílusból.</p> <p>Többszólamúság: kánonok, könnyű reneszánsz (15-20 szemelvény a fenti témakörökből).</p> <p>A dalanyag tiszta, kifejező, éneklése, kiscsoportos és egyéni előadásmódban, törekvés a stílusos éneklésre.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális kifejezőképesség fejlesztése.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> magyar történelmi énekek és a magyar történelem párhuzamai.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> mű (szöveg) értelmezése erkölcsi szempontok alapján.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> Népdalnéptánc, hangszeres népzene, a tánc funkciója.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Régi és új stílusú népdal, gregorián ének, históriás ének, kuruc kori dal, Himnusz, Szózat, dal mint műfaj, duett, kórusmű, társas ének.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Egy- és többszólamú ritmusgyakorlatok a tanult ritmuselemekkel és ritmus osztinató. Zenei kérdés-felelet alkotása ritmussal és dallammal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Visszatérő forma és variáció alkotásának fejlesztése. A rögtönzés fejlesztése a következő zenei ismeretek felhasználásával: 6/8-os metrum, felütés, dúr-moll dallami fordulatok, tercparhuzam.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Ritmus, metrum: Kreatív gyakorlatok változatos ritmusképletekkel, verssorok ritmizálása, osztinató. 6/8, 3/4 helyes hangsúlyozása, páros-páratlan metrumok váltakozásának megéreztetése mozgásos gyakorlatokkal. Egyszerű, stilizált tánclépésekből lépéssor kombinálása régi korok zenéjéhez.</p> <p>Dallami improvizáció: Adott ritmus motívumra dallamvariációk pentachordokkal, dúdolással, szolmizálva. Tercpárhuzamok szerkesztése</p> <p>Zenei forma alkotás: Kérdés-felelet játékok funkciós környezetben, négy és nyolcütemes egységekben. Zenei forma alkotása visszatérő elemekkel (rondó, variáció).</p> <p>Változatos ritmusképletek használata. Dallami és harmóniai rögtönzés, a tanult zenei formák alkalmazásával.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondatszerkezetek: kérdés és felelet, versek ritmusa, szótagszáma, verssorok ritmizálása.</p> <p><i>Matematika:</i> absztrakt gondolkodás fejlesztése.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> stilizált tánclépések.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hatnyolcad, dúr, moll, tercmenet, zenei periódus, visszatérő forma, rondó, dallami variáció, szekvencia.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozatban az énekléssel és a generatív tevékenységekkel megszerzett és egyre gazdagodó ritmikai, metrikai és dallami ismeretek. A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, hangjegyről és azok hangoztatása tanári segítséggel, csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése. Előkészítést követően rövid, az énekelt szemelvényeknél könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciója a felismerő kottaolvasás és a fejlődő belső hallás segítségével.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Zeneelméleti ismeretek bővítése az előkészítés - tudatosítás - gyakorlás/alkalmazás hármasságában.</p> <p>Ritmikai elemek, metrum: új ütemfajták: 6/8, 3/8, felütés, csonka ütem, triola, kis éles és kis nyújtott ritmus, tizenhatodik</p> <p>Dallami és harmóniaelemek: r' és m' hangok, fi, szi, dúr és moll hangsorok,</p> <p>Hangközök: kis és nagy szekund, kis és nagy terc.</p> <p>Zenei előadásra vonatkozó jelzések:</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> jelek és jelrendszerek ismerete.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.</p> <p><i>Matematika:</i> számsorok, törtek.</p>

tempójelzések és dinamikai jelek. Ütemfajták, felütés, ritmikai elemek megkülönböztetése és egyszerűbb ritmusgyakorlatok során reprodukálása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	6/8, 3/8, felütés, csonka ütem, triola, kis éles és kis nyújtott ritmus, dúr és moll hangsor, vezetőhang, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, abszolút hangnevek (pontosítva), violin- és basszuskulcs, allegro, andante, mezzoforte, pianissimo.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Figyelem a zenehallgatásra, fejlett hangszínhallás, valamint fejlődő formaérzék. Ismeretek hangszerekről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra kiválasztott művek értő befogadása a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódó tevékenységeken keresztül, az énekléssel és a generatív tevékenységekkel fejlesztett differenciált hallási készség és zenei memória által.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Korábbi tevékenységek folytatása, elmélyítése.</p> <p>Hangszínhallás és többszólamú hallás készség fejlesztése: énekes hangfajok ismerete (szoprán, mezzo, alt, tenor, bariton, basszus),</p> <p>Formaérzék fejlesztése: visszatéreses kéttagú forma, triós forma, rondó forma, variációs forma.</p> <p>A zeneirodalmi példák befogadását segítő kiegészítő ismeretek: a zenei befogadást segítő legszükségesebb elméleti ismeretek, lexikális adatok (népzenehez kapcsolódva, pl. népszokások, néphagyomány, a szöveg jelentése; a komolyzene befogadásához kapcsolódva, pl. zenei történeti ismeretek, zeneszerzői életrajz megfelelő részei, a megismert zeneművek műfaja és formája).</p> <p>A hangszerek megkülönböztetése és azonosítása a következő szempontok szerint: dallamhangszer, ritmushangszer, műzenei és népi hangszer (duda, tekerő, cimbalom, citera).</p> <p>Szemléltetéssel a különböző zenei formák felismerése.</p> <p>Tájékozottság a szemelvények történeti korával, a zeneszerző életével, a művek műfajával és formájával kapcsolatban.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, értelmezés.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> táncjátékok a nép- és műzenében.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hangköz, formai egység (dallamfordulat, dalforma, variációs forma, triós forma és rondó forma).	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 14 óra
--	--	----------------------------

Előzetes tudás	Egyes tanult zenei műfajokat, formákat, hangszercsoportokat felismerik. Ezeket a zenei folyamatokat figyelemmel tudják kíséni és zenei kifejezésekkel is meg tudják nevezni.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A népzene tárházából és a megjelölt korok zeneműveiből válogatva a tanulók érdeklődését erősítve törekvés a zeneirodalom remekműveinek megismertetésére. Hangverseny-látogatásra nevelés.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
Kapcsolódási pontok	
<p>Az énekes anyaghoz kapcsolódó eredeti népzenei felvételek meghallgatása, ezek művészi szintű adaptációi mai autentikus előadóktól.</p> <p>Más népek zenéje, világzenei feldolgozások nemzetiségeink zenei hagyományainak megismerése.</p> <p>Reneszánsz kórusdalok, barokk szemelvények.</p> <p>Zeneirodalmi szemelvények a stílusérzék fejlesztéséhez – a bécsi klasszika zeneirodalmából.</p> <p>Zeneirodalmi szemelvények a zeneirodalom széles spektrumából válogatva:</p> <p>vokális művek, hangszeres művek – szerenád, divertimento, szimfónia tétel (triós forma, rondó forma), hangszeres művek (variáció, versenymű), daljáték/operarészletek.</p> <p>A zeneirodalom gazdagságának, műfaji sokszínűségének megismerése.</p> <p>A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése (pl. hangverseny-látogatás motivációs szerepének felhasználásával).</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> magyar történelmi énekek, irodalmi párhuzamok.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> történelmi korok, korstílusok.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> zeneművek erkölcsi tartalma, üzenete, viselkedési normák.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> Reneszánsz táncok, táncformák, zenés játék, opera cselekménye.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gregorián ének, reneszánsz tánc, madrigál, dal, daljáték, opera, menüett, szvit, concerto, szerenád, divertimento, versenymű, szimfónia.

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Az énekes anyagból 10 dalt és zenei szemelvényt emlékezetből énekelnek stílusosan és kifejezően csoportban és egyénileg is. Törekvés a többszólamú éneklésre. A generatív készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött érzetük, metrum-, ritmus-, formaérzékük és dallami készségük.</p> <p>A tanult zenei elemeket felismerik. Előkészítés után a tanult zenei anyagnál könnyebb gyakorló feladatokat szolmizálva olvasnak. Képesek egy-egy zenemű tartalmát közvetítő kifejezőeszközöket, megoldásokat felismerni és megnevezni. (tempó, karakter, dallam, hangszín, dinamika, formai megoldások).</p> <p>A többször meghallgatott zeneműveket felismerik hallás után. A zenehallgatásra ajánlott, többféle stíusból, zenei korszakból kiválasztott zeneművek egy részét (min. 10 alkotás) megismerték.</p>
--	---

Ajánlott zenehallgatási anyag

A felsorolás ajánlásokat tartalmaz. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfónia tétel, daljáték, opera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

Magyar népzene, más európai népek zenéje.

Gregorián énekek a magyar és európai gregorián hagyomány alapján.

Zene Mátyás király udvarából (Pavane, Gaillarde, Basse dance, Balle)

Henry Purcell: Artúr király (King Arthur), Shepherd, shepherd leave decoying, Fairest isle

Johann Sebastian Bach: János passió – részletek, BWV 245

Georg Friedrich Händel: Tűzijáték szvit (Music for the Royal Fireworks), HWV 351; Vizi zene

Joseph Haydn szimfóniái közül: G-dúr, „Üstdobütés” szimfónia

Wolfgang Amadeus Mozart: Egy kis éji zene (Eine kleine Nachtmusik), K. 525

Wolfgang Amadeus Mozart: C-dúr zongoraverseny, K. 467, II. tétel

Wolfgang Amadeus Mozart: A varázsfuvola (Die Zauberflöte), K. 620 – részletek

Ludwig van Beethoven: D-dúr hegedűverseny, op. 61 IV. tétel

Ludwig van Beethoven: IX. szimfónia IV. tétel - Örömóda

Robert Schumann: Gyermekek jelenetek (Kinderszenen), op. 15

Liszt Ferenc: Csárdás obstiné, Magyar fantázia

Georges Bizet: Carmen – „Az utcagyerekek kórusa” („Avec la garde montante” – részlet az I. felvonásból)

Bartók Béla: Falun BB 87a

Kodály Zoltán: Magyar népzene sorozatból balladák

Ligeti György: Síppal, dobbal, nádihegedűvel - dalciklus Weöres Sándor verseire

Az órakeretből szabadon felhasználható 10% terhére

4-4 órában, hagyományainknak megfelelően, a minden évben megrendezésre kerülő osztályok közötti ének-zenei versenyre való felkészülés történik.

5. évfolyam

heti óraszám: 1
éves óraszám: 36

Feladatok (fejlesztések) és követelmények:

1. Éneklés
2. Zenei hallás
3. Zenei írás-olvasás
4. Zeneértés

1. Az éneklési készség fejlesztése.

/A zene iránti érdeklődés felkeltése közös énekléssel, az aktív együtt zenélés legegyszerűbb eszközével. /

- a. A szép és kifejező közös éneklés kialakítása és megszerettetése.
A zenei mikrostruktúrák megismertetése.
Gyermekdalok, gyermekjátékok, egyszerű népdalok, érző és értő előadása, helyes légzéssel, érthető és értelmezett szövegmondással (artikuláció) és tiszta énekléssel.
A dallamvonal érzékeltetése, felismertetése.
- b. A ritmikai rendszerezés alapjai.
A ritmus megéreztetése, megértetése: mérőütés, mérőlépés.
A zenei jelzések (ütemvonal, ütem, hangjegy-érték, szünet, ismétlőjel) alapjainak megismertetése és megértetése.
- c. Egyenletes lüktetésű és alkalmazkodó ritmusú dalok éneklése könnyű osztinatóval, kottából és emlékezetből.
- d. A többszólamú éneklés készségének megalapozása, kánonok és könnyű kétszólamú dalok, bicíniumok, népdalfeldolgozások éneklésével.

2. A zenei hallás fejlesztése

/ Belső hallás, emlékezet, zenei képzelet. /

- a. A zenei hang karaktereinek (hangmagasság, időtartam, hangszín, hangerő) tapasztalati úton való megfigyeltetése és dalok értő éneklésével való tudatosítása.
- b. A hangközök megfigyeltetése dallam lépésekben és együtthangzásokban.
- c. A belső hallás kialakítása. A zenei memória stabilizálása.
- d. A zenei képzelet gazdagítása hangzó-, vizuális-, és mozgásos zenei élmények útján.

3. A zenei írás-olvasás készségei.

/ A reprodukciós képességek fejlesztése./

- a. A dallamalkotó elemek megismertetése ismert dalokon keresztül.

(szolmizációs kézjelek, betűjelek, az ötvonalas kottarendszer, ÁBC-s hangok G kulcsban, a kottafejek ritmusértékei, szünetjelek értékei)

- b. Pentaton fordulatok éneklése kézjelről, betűjelről, kottáról.
- c. Ismert dalok ritmusnévvel való éneklése.
- d. A megismert dalok kottába írása tanult dó-helyekkel.

4. A zeneértő és -érző képesség fejlesztése.

- a. Ismerkedés alapvető hangszerekkel.
- b. Vokális és instrumentális hangszínek megfigyeltetése.
- c. Egyszerű zenei formák megfigyeltetése, megnevezése.
- d. Többször hallott zeneművek felismerése.

Tartalom.

- Magyar népdalok (régi és új stílus)
- Más népek dalai.
- Jeles napok énekei.
- Gregorián és régi magyar dallamok.
- Reneszánsz és barokk zenei szemelvények.
- Egyszerű többszólamúság (kánonok, quodlibetek, biciniumok)
- Himnusz

A dalokat többnyire hallás után, könnyebb dallamokat hangjegy után tanuljuk.

Tankönyv: Rápli Györgyi-Szabó Katalin Énekeskönyv 5.

Értékelés

A tanári elemzésen és az egyéni önkritikán alapuló **szóbeli** és jól előkészített feladat minőségi megvalósítására **írásbeli** (érdemjegy) értékelést adunk.

A továbbhaladás feltételei

További 10-15, a tananyagba tartozó szemelvény csoportos éneklése.

Új stílusú népdalok éneklése alkalmazkodó ritmusban.

Többször hallgatott zeneművek felismerése részleteik alapján.

Reneszánsz és barokk szerzők megnevezése.
Népi hangszerek és a népi zenekar felismerése hallás után.
Ritmusvariációk szerkesztése 2-4 ütem terjedelemben, tanult ritmusképletekkel.
A kvintváltás improvizálása (megadott formaképlet és kezdősor alapján).
ABC-s hangok megnevezése, leírása G-kulcsban, c' -től c''-ig.

6. évfolyam

heti óraszám: 1
éves óraszám: 36

Feladatok (fejlesztések) és követelmények:

1. Éneklés
2. Zenei hallás
3. Zenei írás-olvasás
4. Zeneértés

1. Az éneklési készség fejlesztése.

/ A zenei iránti érdeklődés megtartása, elsősorban a közös éneklés élményén keresztül. /

- a. Az élményszerű közös éneklés készségének továbbfejlesztése.
A magyar népdalok értő és érző előadása, csoportosan és egyénileg is.
Tiszta éneklésre és szép artikulációra törekvés.
- b. A ritmikai rendszerezés alapjai.
A ritmus megéreztetése, megértetése: mérőütés, mérőlépés, ütemfajták.
A zenei jelzések (ütemvonal, ütem, hangjegy-érték, szünet, ismétlőjel, kulcsok, előjegyzések) alapjainak megismertetése és megértetése.
- c. Egyenletes lüktetésű és alkalmazkodó ritmusú dalok éneklése könnyű osztinátóval, kottából és emlékezetből.

A többszólamú éneklés készségének továbbfejlesztése, kánonok és könnyű kétszólamú dalok, biciniumok, népdalfeldolgozások éneklésével.

- d. A többszólamú éneklés készségének megalapozása, kánonok és könnyű kétszólamú dalok, biciniumok, népdalfeldolgozások éneklésével.

2. A zenei hallás fejlesztése

/ Belső hallás, emlékezet, zenei képzelet./

- a. A zenei hang karaktereinek (hangmagasság, időtartam, hangsín, hangerő) tapasztalati úton való megfigyeltetése és dalok értő éneklésével való tudatosítása.

- b. A hangközök megfigyeltetése dallam lépésekben és együtthangzásokban.
A hangközök osztályozása.
- c. A belső hallás fejlesztése. A zenei memória stabilizálása.
- d. A zenei képzelet gazdagítása hangzó-, vizuális-, és mozgásos zenei élmények útján.

3. A zenei írás-olvasás készségei.

/ A reprodukciós képességek fejlesztése./

- a. A dallamalkotó elemek alkalmazása ismert dalokon keresztül.
(szolmizációs kézjelek, betűjelek, az ötvonalas kottarendszer, ÁBC-s hangok violin kulcsban, a kottafejek ritmusértékei, szünetjelek értékei, egy kereszt és egy bé előjegyzés)
- b. Pentaton és hétfokú fordulatok éneklése kézjelről, betűjelről, kottáról.
- c. Ismert dalok ritmusnévvel való éneklése. Kétszólamú ritmusgyakorlatok kopogása.
- d. A megismert dalok kottába írása különböző dó-helyekkel.

4. A zeneértő és -érző képesség fejlesztése.

- a. A hangszer ismeret bővítése.
- b. A magyar népdalkincs megismertetésén keresztül, az éneklést örömmé tenni.
Megismertetni a műdalokon keresztül a különböző karakterek és stílusok jellegzetességeit.
Színesíteni a dalkincsünket a hazai etnikai és nemzetiségi kisebbségek, a szomszéd és más népek dalaival is.
- c. Ismert dalok és táncdallamok mellé könnyebb kíséreteket és bonyolultabb osztinátókat illeszteni.
- d. Az egyszerű kétszólamúságot kisebb csoportokban és az osztályközösséggel együtt tovább gyakorolni.
- e. A Vokális és instrumentális hangszínek, kórusok és hangszercsoportok hangzásának megfigyeltetése és felismerése.
- f. Népzenei és egyszerű klasszikus zenei formák megismerése.
- g. Zenefelismerési készségek fejlesztése.

Tartalom.

- Magyar népdalok (régi és új stílus)
- Más népek dalai.
- Ünnepek énekei, zenéi.
- Reneszánsz és barokk zenei szemelvények.
- Klasszikus zenei szemelvények
- Egyszerű többszólamúság (kánonok, quodlibetek, biciniumok)
- Népdal feldolgozások.
- Szózat

A dalokat többnyire hallás után, könnyebb dallamokat hangjegy után tanuljuk.

Tankönyv: Rápli Györgyi-Szabó Katalin: Énekeskönyv 6.

Értékelés

A tanári elemzésen és az egyéni önkritikán alapuló **szóbeli** és jól előkészített feladat minőségi megvalósítására **írásbeli** (érdemjegy) értékelést adunk.

A továbbhaladás feltételei

További 10-15, a tananyagba tartozó szemelvény csoportos éneklése.

Új stílusú népdalok éneklése alkalmazkodó ritmusban.

A régi stílusú népdalok előadása, a rubato alkalmazása.

A szózat éneklése emlékezetből.

Többször hallgatott zeneművek felismerése részleteik alapján.

Klasszikus szerzők megnevezése.

Ritmusvariációk szerkesztése ,a periódus létrehozása.

Improvizációs készség a régi és új stílusú népdalalkotásban.

Hangsorok hangjai 3 előjegyzésig. (megnevezés, leírás)

7–8. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 22 óra
Előzetes tudás	Biztos éneklési készség, kifejező és stílusos előadás csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A dalkincs ismétlése és folyamatos bővítése: többféle zenetörténeti stílusból válogatott szemelvény, magyar népdalok, más népek dalai, kiegészítve a magyar populáris zene műfajaiból válogatott néhány példával. Az éneklés további képzése, figyelve a tanulók egyéni vokális fejlődésére (mutálás).	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Magyar népzene az életkornak megfelelő csoportokból válogatva (pl. táncnóta, szerelmi dal, búcsúzó dal, keserves).</p> <p>Más népek dalai (pl. orosz, cseh, szlovák, lengyel, román népdalok, más földrészek népzeneje, afroamerikai zene).</p> <p>Zongorakíséretes dalok, népdalok 20. századi vagy mai feldolgozásai.</p> <p>Többszólamúság: kánonok, reneszánsz társadalmak rövid részletei.</p> <p>Példák a populáris zenéből.</p> <p>A zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó énekes anyag: dal- és témarészletek a barokk és a romantika korából.</p> <p>A fenti zenei példák éneklése közben az életkori sajátosságoknak megfelelő tiszta intonáció és helyes hangképzés (szükség esetén egyénre szabott kezdőhangról), továbbá stílusos, kifejező éneklésre törekvés.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális kifejezőkészség fejlesztése, versmegzenésítések irodalmi alapja.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> más népek dalai eredeti nyelven.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Társadal, verbunkos dal, keserves, romantikus dal, táncnóta.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Ritmus- és dallamvariálási készség, fejlődő formaérzék.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kialakított készségek továbbfejlesztése. Generatív képességfejlesztés komponálással, rögtönzött folytatással.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Különböző metrikájú, egyszerű ritmusgyakorlatok alkotása és reprodukálása.</p> <p>Ritmus, metrum: különböző táncok metrikai és ritmikai jellemzőinek megfigyelése, reprodukciója ritmusimprovizáció; szinkópálás.</p> <p>Dallam:</p>		<p><i>Matematika:</i> absztrakt gondolkodás fejlesztése.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.</p>

<p>hétfokú hangsorok blues skála megismertetése. Komponálás és rögtönzés összekapcsolása: egyszerű dallam alkotása megadott paraméterekkel (hangkészlet, metrum, ritmikai elemek, szekvencia), rögtönzött folytatás (pl. kérdés és felelet rögtönzés).</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ritmusvariációk, augmentáció, diminúció.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Ritmikai, metrikai és dallami alapkészségek: a tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kottaképről és azok alkalmazásának és újraalkotásának képessége a különböző generatív tevékenységek során. Könnyű olvasógyakorlatok énekes reprodukciójának képessége.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése. Előkészítést követően rövid, az énekelt zenei anyagnál könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciójával a belső hallás fejlesztése. Felismerő kottaolvasási képesség fejlesztése egy-egy meghallgatott zenemű kottaképeinek követése alapján.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Zeneelméleti ismeretek bővítése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármasságában: a változó ütemmutató felismerése, fejlődés a felismerő kottaolvasás terjedelmében és sebességében. Ritmikai elemek, metrum: új ütemfajták: Dallami és harmóniaelemek: harmóniai változások megfigyelése. Hangközök: kis és nagy szext, kis és nagy szeptim (megismerés szintjén).</p>		<i>Matematika: törtek.</i>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kis és nagy szext, kis és nagy szeptim.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A megszerzett éneklési és generatív készségek szintjével, valamint az átélt zenei élmények mennyiségével arányos befogadói kompetencia.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összetettebb, hosszabb, fokozott koncentrációt igénylő zenei anyag befogadásához szükséges kompetenciák fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó zenei tapasztalatok</p> <p>Szerkesztési és formai ismeretek: homofon és polifon szerkesztésmód, egytémájúság és egy-egy zenei ötlet kibontása a barokk zenében, klasszikus szonáta forma megfigyelése.</p> <p>Nemzeti jelleg a romantika zenéjében, a kelet-európai népek népzeneje.</p> <p>A népdalfeldolgozás módjai Bartók és Kodály művészetében.</p> <p>Műzene és népzene megkülönböztetése hangszerek megfigyelésével.</p> <p>Impresszionizmus a festészetben és a zenében.</p> <p>A populáris dalok zenei jellemzőinek megfigyelése a következő szempontok alapján: forma, szöveg, szövegábrázolás, dallami jellemzők, alapritmus és más érdekes ritmikai elemek, hangszerelés, improvizáció, dallami díszítés, különleges előadói megoldások.</p> <p>A zeneirodalmi példák befogadását segítő kiegészítő ismeretek: Alapvető ismeretek, a mű keletkezésének körülményeiről, zeneművek történeti koráról, a zeneszerzők életéről, a művek műfajáról és formájáról.</p> <p>Ismerkedés a partitúrával (a zenehallgatást segítő egyszerűsített kottakép).</p> <p>Más műveltségi területekhez tartozó kapcsolódások felfedeztetése, bemutatása, az önálló ismeretszerző tevékenységre való ösztönzés, önálló gyűjtések, kutatások (zenei példa és ismeretanyag).</p> <p>Összefüggések bemutatása a zenei stíluskorszakok és történelmi események között, önálló gyűjtőmunka segítségével.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> középkori világi költészet, nemzeti romantika, romantikus vers, szövegelemzés.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> zeneirodalmi alkotások történelmi kapcsolata.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> énekes művek eredeti nyelven.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> műalkotások erkölcsi üzenete.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok és stílusirányzatok.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Homofónia, polifónia, zenei impresszionizmus, műzene, népzenei feldolgozás, klasszikus zene, populáris zene.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	<p>A zenemű gondolati tartalmát közvetítő kifejezőeszközök átélésének és értelmezésének képessége.</p> <p>A korábban tanult jellegzetes zeneművek részleteinek felismerése.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A befogadói kompetencia erősítése az ismeretek kronológiai rendszerezésével. Zenehallgatóvá nevelés.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Az énekes anyaghoz kapcsolódó szemelvények meghallgatása, zeneirodalmi szemelvények a zeneirodalom széles spektrumából válogatva:</p> <p>a középkor és a reneszánsz zenéje: gregorián és trubadúr ének, madrigál,</p> <p>barokk zene: kantáta és oratórium szvit, concerto, concerto grosso részletek,</p> <p>bécsi klasszicizmus: vonósnégyes, versenymű, szimfónia,</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> romantikus és kortárs költészet, szövegelemzés.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> zeneirodalmi alkotások</p>

<p>a romantika zenéje: romantikus dal, operarészlet, zongoradarabok, programzene, szimfonikus költemény, a 20. század zenéje: kórusművek, daljáték, opera, táncjáték, kamarazene, jazz és a rock születése, kortárs zenei művek megismerése.</p> <p>A zeneirodalom gazdagságának, műfaji sokszínűségének megismerése.</p> <p>A meghallgatott szemelvények felismerése.</p> <p>Zenetörténeti korszakok, stílusjegyek, műfajok és formák rendszerezett ismerete.</p> <p>A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése (hangverseny-látogatás motivációs szerepének felhasználásával).</p>	<p>történelmi kapcsolata.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok és stílusirányzatok ismerete.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Trubadúr ének, madrigál, oratórium, kantáta, concerto grosso, vonósnegyes, versenymű, szimfonikus költemény; táncjáték, kamarazene, jazz, rock.</p>

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Az énekes anyagból 15 dalt és zenei szemelvényt emlékezetből énekelnek kifejezően csoportban.</p> <p>A generatív készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött a ritmusérzékük, dallami készségeik, többszólamú és harmonikus hallásuk, formaérzékük.</p> <p>Az új zenei elemeket felismerik kottaképről. Előkészítést követően a megismert zenei anyagnál könnyebb gyakorló feladatokat szolmizálva olvassák.</p> <p>Képesek egy-egy zenemű adekvát befogadására annak adott funkciójához, stílusához, műfajához mérten.</p> <p>A zenehallgatásra ajánlott, stílusból, zenei korszakból kiválasztott zeneműveket (min. 20 alkotás) megismerték, a halott műveket jellemző részleteik alapján felismerik.</p>
--	--

Ajánlott zenehallgatási anyag

A felsorolás ajánlásokat tartalmaz. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfóniatétel, daljáték, opera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

Európán kívüli kultúrák népzeneje

Gregorián énekek, korai többszólamú művek részletei

Johann Sebastian Bach: 3. Brandenburgi verseny, BWV 1048 – 3. tétel

Jean Baptist Lully: Az úrhatnám polgár – balett

Georg Friedrich Händel: Messiás (Messiah), HWV 56: For unto us a child is born, Halleluja

Joseph Haydn: Évszakok (Die Jahreszeiten), Hob. XXI:3 – Szüreti kórus

Ludwig van Beethoven: V. „Sors” szimfónia, Op. 67.

Franz Schubert: Die Schöne Müllerin – dalciklus

Frederic Chopin: H-dúr nocturne, op. 32. No. 1

Erkel Ferenc: Hunyadi László - részletek
Liszt Ferenc: Les Preludes
Maurice Ravel: Bolero
Erik Satie: Gymnopedie No. 1.
Bartók Béla: Concerto, BB 123 IV. tétel – Megszakított közjáték
Kodály Zoltán: Székelyfonó – Görög Ilona balladája
Igor Sztravinszkij: A katona története (Histoire du soldat) – elbeszélésre, játékra és táncra
John Cage: 4'33”
Ligeti György: Atmosphères, Lux aeterna
Krzysztof Penderecki: Hiroshima emlékezete (Threnody for the Victims of Hiroshima)
Benjamin Britten: Variációk és fúga egy Purcell-témára (The Young Person's Guide to the Orchestra: Variations and Fugue on a Theme of Henry Purcell), op. 34
Keith Emerson–Greg Lake–Carl Palmer: Egy kiállítás képei (Pictures at an Exhibition)
Andrew Lloyd Webber valamely művének részlete
Presser Gábor, Kocsák Tibor, a Szörényi-Bródy szerzőpáros és más magyar szerzők egy-egy zenés színpadi művének részlete .

Az órakeretből szabadon felhasználható 10% terhére
4-4 órában, hagyományainknak megfelelően, a minden évben megrendezésre kerülő osztályok közötti ének-zenei versenyre való felkészülés történik.

7. évfolyam

heti óraszám: 1
éves óraszám: 36

Feladatok (fejlesztések) és követelmények:

1. Éneklés
2. Zenei hallás
3. Zenei írás-olvasás
4. Zeneértés

1. Az éneklési készség fejlesztése.

/Az egyéni és közös éneklési készségek további fejlesztése./

Az élményszerű, természetes, szép hangzás kialakítása.

- a. A magyar népdalkincs megismertetésén keresztül, az éneklést örömmé tenni.
Megismertetni a műdalokon keresztül a különböző karakterek és stílusok jellegzetességeit.
Színesíteni a dalkincsünket a hazai etnikai és nemzetiségi kisebbségek, a szomszéd és más népek dalaival is.
- b. Ismert dalok és táncdallamok mellé könnyebb kíséreteket és bonyolultabb osztinátókat illeszteni.
- c. Az egyszerű kétszólamúságot kisebb csoportokban és az osztályközösséggel együtt tovább gyakorolni.

d. A három és négyszólamú kánonéneklés készségfejlesztése, az élményszerű előadásmód felé törekvés jegyében.

2. A zenei hallás fejlesztése.

a. A különböző hangszínek hangkarakterek megfigyeltetése, felismertetése. / Énekkari szólamok, hangszercsoportok. /

b. A dallamokban, a hangnemek szerinti színezet megfigyeltetése.
A dúr és a moll harmóniak megkülönböztetett meghallásával a belső hallás továbbfejlesztése.

c. Különböző zenetörténeti korok hangzásvilágának megfigyeltetése, felismerési készségeinek gyakoroltatása.

3. A zenei írás- olvasás készségének fejlesztése.

a. A dal vagy dallam tulajdonságainak megfigyeltetése, felismertetése.

1. a dó helye
2. a záróhang megkeresése
3. a hangsor megnevezése
4. a dal lüktetése (ütemjelzés)
5. a dal hangterjedelme (ambitus)
6. a dal hangkészlete

b. Pentaton dallamok utószolmizálása kottából.

c. Ismert könnyű dallamok (ötfokú) leírása hangjegyekkel.

d. Könnyű rövid dallamok előkészítés utáni kottaolvasása.

4. A zeneértő és -érző képesség fejlesztése.

a. A zenekar hangszerei

b. A szimfonikus zenekar hangzásának megfigyeltetése és felismerése.

c. Klasszikus zenei műfajok és formák megismerése.

d. A meghallgatott zeneművek korban elhelyezése.

Tartalom.

- Balladák, históriás énekek és siratók.
- Jeles napok
- Bartók és Kodály népzene gyűjtése
- Klasszikus zenei szemelvények
- Az énekkari többszólamúság
- A hangszerek világa (Bach, Mozart)
- 48-as dalok

A dalokat többnyire hallás után, könnyebb dallamokat hangjegy után tanuljuk.

Tankönyv: Rápli Györgyi-Szabó Katalin: Énekeskönyv 7.

Értékelés

A tanári elemzésen és az egyéni önkritikán alapuló **szóbeli** és jól előkészített feladat minőségi megvalósítására **írásbeli** (éremjegy) értékelést adunk.

A tanév során egy alkalommal írásbeli beszámoló (dolgozat) osztályzattal való értékelése.

A továbbhaladás feltételei

További 10-15, a tananyagba tartozó szemelvény csoportos éneklése.

Könnyebb kétszólamú gyakorlatok kiscsoportos éneklése.

Népdaléneklés a stíluselemek értő, érző alkalmazásával.

48-as dalok éneklése emlékezetből.

Többször hallgatott zeneművek felismerése részleteik alapján.

A népdal alapú műzene felismerése.

Improvizációs készség a régi és új stílusú népdalalkotásban

A dúr és a moll hangnemek hangjainak megnevezése és leírása.

8. évfolyam

heti óraszám: 1

éves óraszám: 36

Feladatok (fejlesztések) és követelmények:

1. Éneklés
2. Zenei hallás
3. Zenei írás-olvasás
4. Zeneértés

1. Az éneklési készség fejlesztése.

/Az egyéni és közös éneklési készségek további fejlesztése./

Az élményszerű, természetes, szép hangzás kialakítása.

A zene iránti érdeklődés fenntartása az aktív zenélés egyszerű eszközeivel.

- a. A magyar népdalkincs megismertetésén keresztül, az éneklést örömmé tenni.
Megismertetni a műdalokon keresztül a különböző karakterek és stílusok jellegzetességeit.
Színesíteni a dalkincsünket a hazai etnikai és nemzetiségi kisebbségek, a szomszéd és más népek dalaival is.
- b. Ismert dalok és táncdallamok mellé könnyebb kíséreteket és bonyolultabb osztinátókat illeszteni.
- c. Az egyszerű kétszólamúságot kisebb csoportokban és az osztályközösséggel együtt tovább gyakorolni.
- d. A három és négyszólamú kánonéneklés készségfejlesztése, az élményszerű előadásmód felé törekvés jegyében.

2. A zenei hallás fejlesztése.

- a. A különböző hangszínek hangkarakterek megfigyeltetése, felismertetése. / Énekkari szólamok, hangszercsoportok. /
- b. A dallamokban, a hangnemek szerinti színezet megfigyeltetése.
A dúr és a moll harmóniák megkülönböztetett meghallásával a belső hallás továbbfejlesztése.
- c. Különböző zenetörténeti korok hangzásvilágának megfigyeltetése, felismerési készségeinek gyakoroltatása.

3. A zenei írás- olvasás készségeinek fejlesztése.

- a. A dal vagy dallam tulajdonságainak megfigyeltetése, felismertetése.
 1. a dó helye
 2. a záróhang megkeresése
 3. a hangsor megnevezése
 4. a dal lüktetése (ütemjelzés)
 5. a dal hangterjedelme (ambitus)
 6. a dal hangkészlete
- b. Dúr és moll hangnemek megismerése 3 előjegyzésig.
- c. Hétfokú dallamok lejegyzése
- d. Dúr és moll dallamok előkészítés utáni kottaolvasása.

4. A zeneértő és -érző képesség fejlesztése.

- a. A zenekar hangszerei
- b. A szimfonikus zenekar hangzásának megfigyeltetése és felismerése.
- c. Klasszikus zenei műfajok és formák megismerése.
- d. A meghallgatott zeneművek korban elhelyezése.

Tartalom.

- A magyar népi lakodalmas
- A népzene megjelenési formái a műzenében
- Kodály: Háry János
- Bartók: Magyar képek
- Régmúlt évszázadok európai dallamai

A dalokat többnyire hallás után, könnyebb dallamokat hangjegy után tanuljuk.

Tankönyv: Németh Endréné Békefi Zsuzsanna: Nyolcadikos daloskönyvem

Értékelés

A tanári elemzésen és az egyéni önkritikán alapuló **szóbeli** és jól előkészített feladat minőségi megvalósítására **írásbeli** (érdemjegy) értékelést adunk.

A tanév során egy alkalommal írásbeli beszámoló (dolgozat) osztályzattal való értékelése.

A továbbhaladás feltételei

További 10-15, a tananyagba tartozó szemelvény csoportos éneklése.

Könnyebb kétszólamú gyakorlatok párban éneklése.

Népdalfeldolgozások éneklésében a tanult stíluselemek alkalmazása.

Többször hallgatott zeneművek felismerése részleteik alapján.

Kodály: Háry János c. Daljátékában szereplő népdalok emlékezetből éneklése.

Bartók: Magyar képek tételeinek felismerése.

Könnyű kíséretes improvizálása ismert népdalokhoz.

A modális hangsorok hangjainak megnevezése, leírása.

9–10. évfolyam

Az ének-zene tantárgy 9–10. évfolyamon a NAT alábbi fejlesztési területeit képviseli hatékonyan: erkölcsi nevelés, nemzeti öntudat, hazafias nevelés, felelősségvállalás másokért, önkéntesség, médiatudatosságra nevelés, az önismeret és a társas kultúra fejlesztése, a testi és lelki egészségre nevelés. A kulcskompetenciák fejlesztésében pedig a következőket képes támogatni: esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség, anyanyelvi kommunikáció, idegen nyelvi kommunikáció, digitális kompetencia, kezdeményezőképesség, vállalkozói kompetencia, hatékony, önálló tanulás.

Ebben az életkorban a zenei stílusnak megfelelő előadásmód, a kommunikatív muzikalitás továbbfejlesztése áll a középpontban. Érdemes kisebb alkalmi együtténeklő csoportoknak is rendszeres funkcionális énekes feladatot adni (énekes néphagyomány felelevenítése, projektnapok zenei elemei, bensőséges közösségi-egyházi ünnepeken való aktív részvétel, osztályéneklési verseny, osztályindulók éneklése, „ki mit tud” stb.).

Az elsajátított népzenei anyag néptánc-élményekhez kapcsolódik. A táncchízi lehetőség felkínálása, esetleg rendszeres, projektszerű vagy tömbösített órák formájában történő megvalósítása nagymértékben segíti a dalanyag funkcióba kerülését. Az énekes anyagban a klasszikus és populáris zenei műfajok szemelvényei mellett nagy jelentősége van a zenehallgatás anyagainak dúdoló, kísérő, csak a követés és a minél közelebbi megismerés, és nem a teljesítményszerű reprodukció igényével történő éneklésének is. A tanulók az énekelt dalok meghatározott zenei elemeit megfigyelik, tanári rávezetéssel tudatosítják, s felismerik kottaképről, esetleg tanári segítséggel reprodukálják, a zenei elemeket improvizációs és kreatív játékos feladatokkal gyakorolják.

A zenehallgatásra ajánlott zeneirodalmi műalkotások többsége nagy lélegzetű, a kerettantervben ajánlott művek közül inkább kevesebbet tanítunk, de a választott műveket alaposan és sokféle részletre kiterjedően ismertetjük. A zenehallgatási anyag előkészítése és tanítása során törekszünk az infokommunikációs társadalomban elérhető gazdag médiatartalmak felhasználására (pl. letölthető multimédiás tartalmak, különböző interpretációk összehasonlítása).

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció Éneklés	Órakeret 24 óra
Előzetes tudás	A felső tagozatban megismert népzenei és műzenei szemelvények elsajátítása során kialakult éneklési képességek, zenei ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanult dalanyag ébren tartása, használatával az éneklési készség fejlesztése. További dalkincs bővítés, a motivált és örömteli éneklés kialakítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
4-5 mű éneklése tiszta intonációval az életkori sajátosságokat figyelembe véve (szükség esetén egyénre szabott kezdőhangról), a következő kategóriák mindegyikéből: Zeneirodalmi szemelvények, a megismert stíluskorszakból választva, egy-egy dal vagy dalrészlet, néhány rövid zenei téma: <ul style="list-style-type: none"> – gregorián, – reneszánsz, – barokk, 		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális kifejezőképesség fejlesztése, dalok szövege, költői eszközök megfigyelése a zenei kifejezésben, magyar népballadák,

<ul style="list-style-type: none"> – bécsi klasszikus, – romantikus, – XX. századi. <p>Egyszólamú és egyszerűbb szerkezetű többszólamú világi és egyházi vokális és hangszeres művek, témái a zenehallgatás anyagából válogatva.</p> <p>Néhány populáris zenei szemelvény a zenehallgatás anyagából válogatva (lásd a magyar anyag a Zenehallgatási anyag megfelelő része).</p> <p>Magyar népzene és történeti dallamok (az életkornak megfelelő tematikus csoportokból válogatva):</p> <ul style="list-style-type: none"> – régi rétegű és új stílusú népdalok, – életfordulók, jeles napok dalai, – búcsúzó, keservesek, – pszalmódizáló népdalok, – balladák, – virágénekek, diákdalok, – verbunkos dallamok. <p>Más népek dalai.</p>	<p>virágénekek, szimbolika.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> más népek dalai eredeti szöveggel.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Népzene: ballada, jaj-nóta, sirató, népies műdal, verbunk, csárdás; egyházzene (zsoltár, korál, népének, spirituálé); világi zene (trubadúrének, ungarésca), dal (népdal, műdal, egyházi és világi dal, reneszánsz kórusdal, romantikus dal, szórakoztató zenei dal).</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Zenei reprodukció Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység</p>	<p>Órakeret 8 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Ritmikai és dallamvariálási készség, fejlődő formaérzék.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A korábbi évek generatív és kreatív készségfejlesztés tevékenységeinek ismétlése a korosztály elvárható zenei képességének és jellemző érdeklődésének megfelelő zenei példákon keresztül személyiségfejlesztés.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Ritmus, metrum:</p> <p>Összetettebb metrumokhoz kapcsolódó improvizációs gyakorlatok tapssal és ütőhangszerekkel, szabályos és szabálytalan hangsúlyozás, metrum váltások.</p> <p>Dallam:</p> <p>Szövegalkotás egyszerűbb, ismert dallamra, jellegzetes ritmusokra, dallamalkotás egyszerű szövegre.</p> <p>Eredeti nyelvű szöveg és fordításainak összehasonlítása, a zenei kifejezőkészség eszközeinek emutatásával, klasszikus és populáris műfajokban egyaránt.</p> <p>Harmónia:</p> <p>Egyszerű harmóniamenet csoportos megszólaltatása.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegalkotás egyszerű dallamra, versmegzenésítés, szöveg hangsúlyok, prozódia.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> idegen nyelvű szövegek és fordításainak összehasonlítása a prozódia</p>

<p>Az énekes és zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó dallamalkotás, variánsképzés lehetőségeinek bemutatása, díszítés a népzeneben és műzenében, zenei szerkesztés módok, zenei formák parafrázisa zenei és nem zenei eszközökkel: ritmus rondó, szekvencia, periódus, variáció, arany metszés a zenében és a természetben.</p> <p>Ismert dallamhoz ritmuskíséret vagy adott ritmuskísérethez dallamalkotás. Egyszerű ritmus- és harmóniakíséret alkotása: osztinató, dudabasszus, orgonapont, T-D ingamozgás, tercelés.</p> <p>Kreatív közreműködés a tanult ritmikai, metrikai, dallami és harmóniai elemekből létrehozott és a tanult formai eszközökkel szerkesztett kompozíciók megszólaltatásában. Rögtönzés és komponálás egyéni és csoportos formában.</p>	<p>szempontjából.</p> <p><i>Matematika:</i> absztrakt gondolkodás fejlesztése a zenei formákon keresztül.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Zenei szerkesztésmód (egyszólamú dallamalkotás, homofónia, polifónia). Metrumfajta (egyszerű, összetett, aszimmetrikus), szabályos és szabálytalan hangsúlyozás. Prozódia. Hármashangzatok.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció Felismerő kottaolvasás, nélkülözhetetlen zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 6 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az általános iskolában megszerzett zeneelméleti alapismeretek a hagyományos klasszikus zenei notációról.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az eddig tanult felismerő kottaolvasási és zenei ismeretek megerősítése, rendezése az ismétlés és az összefüggések feltárása által. A további gyakorlás a befogadást és a felidézést kísérő kottakövetéssel valamint elemi szintű kottaolvasás alkalmazásával.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>

<p>A zenei írásbeliség kialakulásának főbb jellemzői. A zenei lejegyzés változásai. A neuma és a kulcsok megismerése az ötvonalas rendszertől eltérő notációk: tabulatúra, aleatorikus zene, jazz és popzenei akkordjelölés (csak információs szinten). Ritmikai elemek, metrum, tempó:</p> <p>Táncok ritmikai sajátosságainak megfigyelése, tempóbeli, metrikai és ritmikai jellemzői szempontjából. Harmóniai elemek:</p> <p>Egyszerűbb harmóniai változás megfigyeltetése. Vokális és hangszeres partitúrák megismerése a zenehallgatás kottakép követésével, témák azonosításával, előadói jelek és az előadási mód megfigyelésével.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.</p>
--	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Partitúra, notáció, tánc típus, beat, swing, ritmus.
------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Korábbi évek során megszerzett kompetenciák, nyitott hozzáállás, zenei emlékek, tapasztalatok, koncertélmények.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A befogadás pályáinak szélesítésével, személyes – esztétikai, intellektuális, gyakorlati – zenei élmények szerzésével, irányított és önálló feldolgozással a személyiség és az esztétikai érzék fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A zene rendszerezésének különböző szempontjai (pl. kronológia, műfaj, forma, funkció, abszolút zene – programzene):</p> <p>A zene kapcsolatainak feltárása a társművészetekkel, irodalommal, történelemmel, kultúrtörténettel a szintézis teremtés igényével (az egyházzene kapcsolata a liturgiával, zenei élet a főúri rezidenciákon és a nyilvános koncerttermekben, operaházakban).</p> <p>Az alkotás – zenei reprodukció – befogadás viszonya (zeneszerzés és előadó-művészet kapcsolata, komponálás/lejegyzés – improvizáció), a zene funkciói (művészi zene – szórakoztató zene, liturgia, önkifejezés, ünnepek zenéi, tánc, alkalmazott zene).</p> <p>A zenei ismeretszerzés és információgyűjtés, a zenehallgatás lehetőségei a számítógép és az internet segítségével. A felfedezés örömeinek kialakítása a folyamatos tanári tartalomközlés helyett (zeneszerzők, életutak, életművek).</p> <p>Csoportos műalkotás-elemzés, önálló véleménynyilvánítás (művészi érték – giccs).</p> <p>Népzene és műzene kapcsolatai, a jazz és a populáris zene műfajainak kapcsolódási pontjai.</p> <p>Átköltés, átdolgozás, feldolgozás, stílusok keveredése, zenei humor, pl. komolyzenei témák megjelenése a médiában és a populáris műfajokban, világzenei példák zenei forrásai.</p> <p>Jazzhangszerek, zenekar: trombita, szaxofon, klarinét, nagybőgő, zongora, sokféle ütőhangszer, bigband.</p> <p>Egy zenemű/részlet egyéni feldolgozása, elemzése megadott témából választva (pl. élet, halál, születés, gyász, haza, becsület, küzdelem, szerelem, hűség, gúny, irónia, humor, hősiesség, szabadság, béke, vallás).</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a műzene irodalmi kapcsolódásai, átköltés, humor.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a zene történelmi kapcsolódásai, zene a főúri rezidenciákon, zene a liturgiában, polgárosodás és a nyilvános koncerttermek, operaházak.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> zenehallgatási anyag idegen nyelven.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.</p> <p><i>Informatika:</i> információgyűjtés az internet segítségével.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Népzene – műzene, világi zene – egyházzene, abszolút zene – programzene, komolyzene – populáris zene, tánczene, alkalmazott zene.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás Zenehallgatás	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	A zenemű gondolati tartalmát közvetítő kifejezőeszközök átélésének és értelmezésének képessége. A korábban tanult jellegzetes zeneművek részleteinek felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A befogadói kompetencia erősítése az ismeretek kronológiai rendszerezésével. Tájékozottság a zeneművek műfajában és a zenei stílusokban. Önálló elemzés, véleménykifejtés.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Az alábbi szempontok alapján válogatott és meghallgatott zenei részletek felismerése.</p> <p>Népzene: Népdal, hangszeres népzene, népies műdal.</p> <p>Műzene: Az európai műzene kialakulása napjaink zenéjéig – legfontosabb stílusjegyek, műfajok és zeneszerzők. Középkor és reneszánsz – az egyszólamúságból a többszólamúság első virágkoráig (gregorián, reneszánsz műfajok: motetta, madrigál). Barokk hangszeres műfajok és az opera kialakulása (basso continuo, monódia, fúga, korál, passió, concerto) XVII–XVIII. századi magyar műzene (Kájoni-kódex, Lócsei kézirat, Vietórisz-kódex anyagából). Bihari János, Lavotta János és Csermák Antal verbunkos zenéje. Bécsi klasszika – a klasszikus zenei formák és műfajok (szonáta elvű formai építkezés, kamarazene, szimfónia, opera buffa), Haydn, Mozart, Beethoven. Romantika – dalciklus, hangszeres előadási darabok, opera és zenedráma (nemzeti jelleg a zenében, hangszeres virtuozitás, az érzelmek szélsőséges megjelenítése, miniatűr kompozíciók és monumentalitás – formai és dallami jellemzők: szabad formák, kromatikus dallamalkotás, díszítés). A századforduló és a XX. század zenéje – a stílusegység felbomlása, új zenei irányzatok (impresszionizmus, verizmus, dodekafónia, avantgárd, experimentális zene, expresszionizmus, elektronikus zene). Korunk zenéje a második világháborútól napjainkig. A klasszikus zenén túl, válogatás az alábbi anyagból: a jazz fontosabb műfajai a kezdetektől napjainkig, a beat és a klasszikus rock, a világzene, a zenés színház – rockopera, a szórakoztató zene műfajai, filmzene és alkalmazott zene. A mai populáris zene irányzatai. A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése, a hangverseny-látogatás motivációs</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a műzene irodalmi kapcsolódásai, átköltés, humor.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a zene történelmi kapcsolódásai, zene a főúri rezidenciákon, zene a liturgiában, polgárosodás és a nyilvános koncerttermek, operaházak.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> zenehallgatási anyag idegen nyelven.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.</p> <p><i>Informatika:</i> zenei információgyűjtés az internet segítségével).</p>

szerepének felhasználásával.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Stílusjegy, műfaj.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanulók az énekes anyagból 20 dalt és műrészletet részben kottából, részben emlékezetből kifejezően énekelnek csoportosan.</p> <p>Képesek néhány dallamból (népdal, műdal, zenei téma) álló csokor felidézésére egy-egy témán, műfajon, stílus körön belül is.</p> <p>Egyszerűbb többszólamú kórusművek, vagy azok részleteit, kánonokat csoportosan énekelnek.</p> <p>A tanulók a generatív tevékenységek eredményeként érzékelik, felismerik a zenei kifejezés, a forma, a műfaj és a zenei eszközök közti összefüggéseket.</p> <p>A kottakép elemeit és az alapvető zenei kifejezéseket felismerik és értelmezik, tanári segítséggel reprodukálják.</p> <p>Képesek a műalkotások üzenetét felismerni, a bennük megjelenő sors- és magatartásmintákat értelmezni, gondolatiságukat, morális és humánus tartalmukat megérteni.</p> <p>A kiemelkedő zenei műalkotások megismerése által korunk kulturális sokszínűségében eligazodnak.</p> <p>A tanulók több zenei stílust, korszakot, zeneművet megismernek (min. 10 alkotás).</p> <p>Tudnak tájékozódni a legfontosabb műfajokban és a stílus korszakokban.</p> <p>A műveket kontextusba helyezve képesek saját élményeket is felidézni, választásaikat meg tudják indokolni.</p> <p>Különbséget tudnak tenni világi zene, egyházzene, szórakoztató zene, alkalmazott zene, programzene között.</p> <p>A két év során az áttekintést segítő különböző szempontok alapján megismerik a zenei stílusok jellemzőit, kronologikus és műfaji rendszer alakul ki az eddig megszerzett és ebben az időszakban kiegészített zenei ismeretekben.</p>
---	--

Ajánlott zenehallgatási anyag

Klasszikus zenei anyag

Az alábbi felsorolás ajánlásokat tartalmaz. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az énekzene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. (Szimfóniatétel, daljáték, opera részlete.) A kiválasztáshoz a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást. A jazz és a populáris zenei műfajok megismerése a 7–8. évfolyam ajánlásaihoz hasonlóan folytatódik, kiegészítve ajánlott magyar művekkel.

Népdalok, hangszeres népzene, nemzetiségek zenéje, népies műdal, verbunkos zene. Romantikus szerzők nemzeti táncai (Chopin, Brahms, Dvořák).

Gregorián ének (pl. Dies irae sequentia, Ave Maria himnusz).

Johann Sebastian Bach: János-passió.

Johann Sebastian Bach: d-moll toccata és fúga, BWV 565.
 Georg Friedrich Händel: Júdás Makkabeus – oratórium, részletek.
 Joseph Haydn: Vonósnyegyesek, Op. 76, Hob. III:75–80.
 Wolfgang Amadeus Mozart egy választott operájának részletei
 Ludwig van Beethoven: IX. (d-moll) szimfónia, Op. 125. – zárótétel.
 Franz Schubert: Téli utazás (Winterreise) D. 911– részletek.
 Franz Schubert: Erlikönig, Op. 1. D. 328.
 Felix Mendelssohn-Bartholdy: Szentivánéji álom (Sommernachtstraum), Op. 21.
 Erkel Ferenc: Bánk bán – részletek.
 Robert Schumann: Dichterliebe, Op. 48. – részletek.
 Liszt Ferenc: Velence és Nápoly (Venezia e Napoli), in: Vándorévek II. kötet (Années de pèlerinage II.).
 Giuseppe Verdi: Nabucco – Rabszolgák kórusa.
 Wagner, Richard: A nürnbergi mesterdalnokok (Die Meistersinger von Nürnberg) – nyitány
 Szergej Rahmanyinov: Vocalise, Op. 34, No. 14.
 Claude Debussy: Clair de lune (Holdfény).
 Maurice Ravel: Bolero.
 Carl Orff: Carmina Burana.
 Bartók Béla: Divertimento, BB 118, 1. tétel.
 Kodály Zoltán: Psalmus Hungaricus.
 Conlon Nancarrow: Etüdök gépzongorára (Studies for prepared player piano).
 Kurtág György: Négy dal Pilinszki János verseire
 Arvo Pärt: Magnificat.
 Steve Reich: Zene 18 zenészre (Music for 18 Musicians).
 Eötvös Péter: Mese (1968), Tücsökzene (1970).

Populáris zenei szemelvények

A 9–10. évfolyam énekes és a zenehallgatási anyagában megjelennek a klasszikus kompozíciós műalkotásokon és a népzenei kívül eső műfajok is. A tanárok munkáját ezen a területen segíti Gonda János: A populáris zene antológiája c. munkája és további írásai.

A külföldi anyagot elsősorban zenehallgatásra javasoljuk, míg a magyar anyagot éneklésre. A dalokat a tanár vagy a növendékek kísérhetik gitárral és/vagy zongorán.

CÍM	SZERZŐ	ELŐADÓ
A hetedik	Póka – József Attila	Hobo Blues Band
Apám hitte	Presser, Zorán – Dusán	Zorán
Az utcán	Szörényi – Bródy	Illés együttes
Azért vannak a jó barátok	Máté Péter – S.Nagy István	Máté Péter
Budapest	Cseh Tamás – Másik János – Bereményi Géza	Cseh Tamás
Európa	Varga Miklós – Varga Mihály	Varga Miklós
Felkelt a napunk...	Szörényi – Bródy	Illés együttes
Gyöngyhajú lány	Presser – Adamis	Omega
Ha én rózsza volnék	Szörényi – Bródy	Koncz Zsuzsa
Ha itt lennél velem	Republic együttes	Republic
Ilyenek voltunk	Kovács Ákos	Ákos
Iskolatáska	Hajdú – Demjén	Bergendy együttes

Könnyű álmot hozzon az éj	Várkonyi – Miklós	Charlie
Levél a távolból	Szörényi – Bródy	Fonográf
Mama kérlek	Bródy János	Koncz Zsuzsa
Miénk itt a tér	Presser – Adamis	LGT
Miért hagytuk, hogy így legyen	Szörényi – Bródy	Illés együttes
Mondd, hogy nem haragszol	Szörényi – Bródy	Fonográf
Most múlik pontosan	Kiss Tibor	Quimby
Ne várd a májust	Bródy János	Zorán
Nemzeti dal	Tolcsvai László – Petőfi Sándor	Tolcsvai László
Nézz az ég felé	Lerch István – Horváth Attila	Charlie
Szállj fel magasra	Gallai Péter – Köves Miklós	Piramis
Szólj rám, ha hangosan énekelek	Presser Gábor	LGT
Te majd kézen fogsz és hazavezetsz	Presser Gábor	Presser Gábor
Ugye mi jó barátok vagyunk	Presser – Dusán	LGT, Zorán, Demjén
Valaki mondja meg	Presser – Adamis	Presser Gábor
Várj, míg felkel majd a nap	Lerch – Demjén	V'Moto-Rock
Zene nélkül mit érek én	Máté Péter	Máté Péter

A tervezett órakeretből szabadon felhasználható 10% terhére

4+4 órában, hagyományainknak megfelelően, a minden évben megrendezésre kerülő osztályok közötti ének-zenei versenyre való felkészülés történik.

9. évfolyam

heti óraszám: 1

éves óraszám: 36

Feladatok (fejlesztések) és követelmények:

1. Éneklés
2. Zenei hallás
3. Zenei írás-olvasás
4. Zeneértés

1. Az éneklési készség fejlesztése.

/Az egyéni és közös éneklési készségek további fejlesztése./

- a. A kimunkált, szép közös éneklés élménnyé tételével, az újra átélés igényének kialakítása és továbbfejlesztése.
- b. Az egyéni éneklést, a személyiségjegyek és az életkori sajátosságok figyelembevételével fejleszthetjük igaz élménnyé és valós igénnyé.

- c. Gazdag népdalkincsünknek, a népek-nemzetek dalainak, valamint a műdaloknak és azok igényes feldolgozásainak előadását valódi „produkció”-vá fejlesztjük, megteremtve ezáltal az éneklés sikerélményét.
- d. A népzene, a klasszikus zene és a szórakoztató zene könnyebb kórusfeldolgozásainak éneklésével, a társas éneklésben megszerzett gyakorlottságunkat és biztonságunkat fejleszthetjük.
- e. A dalok és táncdallamok mellé kíséreteket illeszteni és oszttinátóval látni el azokat.
- f. A kétszólamúságot kisebb csoportokban, párban énekelve és az osztályközösséggel együtt tovább gyakoroljuk.
- g. A három és négyszólamú kánonéneklés készségfejlesztése, a három és több szólamú népdalfeldolgozások pontos előadása, az élményszerű előadásmód felé törekvés jegyében.

2. A zenei hallás fejlesztése.

- a. A többszólamú éneklésben a hallás és a belső hallás, a harmóniai szerepvállalás következtében, a külső és belső kontroll állandó alkalmazásával csiszolható egyre tökéletesebbre.
- b. A gazdag stílus- és formavilág megismerése és egyre tökéletesebb elsajátítása, az új művek megtanulásakor eredményesen alkalmazható, s ez által a zenei memória és zenei képzelet továbbfejleszthető.

3. A zenei írás- olvasás készségének fejlesztése.

/A zenei írás- olvasás mint eszköz a reprodukciós készségek továbbfejlesztésében. /

- a. Az egy- és többszólamú művek mind gyakoribb kottából történő éneklése, a kottakép és a hangzás összekapcsolódásával, a zenei írás- olvasást teszi a reprodukciós képességek fejlesztésének eszközévé.
- b. Továbbfejleszthető a többféle kulcsban és hangnemben való zenei írás- olvasás.

c. A zenei írás- olvasás fejlesztésének el kell érnie azt a célt, hogy eszközzé váljon a zenét szerető és művelő emberek számára.

4. A zeneértő és -érző képesség fejlesztése.

- a. A zeneművekben, a különböző hangulatok, formák, előadási apparátusok megfigyeltetése.
- b. Összefüggések megláttatása a zenei korok, történelmi események, a képzőművészet és az irodalom fejlődése között.
- c. A középkor és a reneszánsz zenetörténeti áttekintése.

Tartalom.

- A magyar népszokások dalai.
- A középkor zenéje.(a gregorián és a többszólamúság kialakulása)
- A reneszánsz nagyjai.(Lassus és Palestrina)
- Mátyás király udvari zenéje.

A dalokat többnyire hallás után, könnyebb dallamokat hangjegy után tanuljuk.

Tankönyv: Lukin László-Ugrin Gábor Ének-zene 9-10

Értékelés

A tanári elemzésen és az egyéni önkritikán alapuló **szóbeli** és jól előkészített feladat minőségi megvalósítására **írásbeli** (érdemjegy) értékelést adunk.

A tanév során egy alkalommal írásbeli beszámoló (dolgozat) osztályzattal való értékelése.

A továbbhaladás feltételei

További 10-15, a tananyagba tartozó szemelvény csoportos éneklése.

Könnyebb többszólamú dalok szólisztikus éneklése.

Kottából követett zenehallgatás.

A gregorián /a capella / éneklés alapjainak elsajátítása.

A zeneszerzői technikák / homofónia, polifónia, imitáció / értő előadása.

heti óraszám: 1
éves óraszám: 37

Feladatok (fejlesztések) és követelmények:

1. Éneklés
2. Zenei hallás
3. Zenei írás-olvasás
4. Zeneértés

1. Az éneklési készség fejlesztése.

/Az egyéni és közös éneklési készségek további fejlesztése./

- a. A kimunkált, szép közös éneklés élménnyé tételével, az újra átélés igényének kialakítása és továbbfejlesztése.
- b. Az egyéni éneklést, a személyiségjegyek és az életkori sajátosságok figyelembevételével fejleszthetjük igaz élménnyé és valós igénnyé.
- c. Gazdag népdalkincsünknek, a népek-nemzetek dalainak, valamint a műdaloknak és azok igényes feldolgozásainak előadását valódi „produkció”-vá fejlesztjük, megteremtve ezáltal az éneklés sikerélményét.
- d. A népzene, a klasszikus zene és a szórakoztató zene könnyebb kórusfeldolgozásainak éneklésével, a társas éneklésben megszerzett gyakorlottságunkat és biztonságunkat fejleszthetjük.
- e. A dalok és táncdallamok mellé kíséreteket illeszteni és osztinatóval látni el azokat.
- f. A kétszólamúságot kisebb csoportokban, párban énekelve és az osztályközösséggel együtt tovább gyakoroljuk.
- g. A három és négyszólamú kánonéneklés készségfejlesztése, a három és több szólamú népdalfeldolgozások pontos előadása, az élményszerű előadásmód felé törekvés jegyében.

2. A zenei hallás fejlesztése.

- a. A többszólamú éneklésben a hallás és a belső hallás, a harmóniai szerepvállalás következtében, a külső és belső kontroll állandó alkalmazásával csiszolható egyre tökéletesebbre.
- b. A gazdag stílus- és formavilág megismerése és egyre tökéletesebb elsajátítása, az új művek megtanulásakor eredményesen alkalmazható, s ez által a zenei memória és zenei képzelet továbbfejleszthető.

3. A zenei írás- olvasás készségének fejlesztése.

/A zenei írás- olvasás mint eszköz a reprodukciós készségek továbbfejlesztésében. /

- a. Az egy- és többszólamú művek mind gyakoribb kottából történő éneklése, a kottakép és a hangzás összekapcsolódásával, a zenei írás- olvasást teszi a reprodukciós képességek fejlesztésének eszközévé.
- b. Továbbfejleszthető a többféle kulcsban és hangnemben való zenei írás- olvasás.
- c. A zenei írás- olvasás fejlesztésének el kell érnie azt a célt, hogy eszközzé váljon a zenét szerető és művelő emberek számára.

4. A zeneértő és -érző képesség fejlesztése.

- a. A zeneművekben, a különböző hangulatok, formák, előadási apparátusok megfigyeltetése.
- b. Összefüggések megláttatása a zenei korok, történelmi események, a képzőművészet és az irodalom fejlődése között.
- c. A kuruc kor zene-költészete. (Az énekvers és a lírai énektípusok.)
- d. A bécsi klasszicizmus zenetörténeti áttekintése.
- e. A nemzeti opera kialakulása Magyarországon.

Tartalom.

- Kuruc dalok, verbunkosok.
- A bécsi klasszicizmus zenéje.
- Haydn, Mozart, Beethoven élete és munkássága.
- Klasszikus műfajok és formák.
- A XIX. sz. magyar zenéje.
- Liszt és Erkel élete, munkássága.

Tankönyv: Lukin László-Ugrin Gábor Ének-zene 9-10

Értékelés

A tanári elemzésen és az egyéni önkritikán alapuló **szóbeli** és jól előkészített feladat minőségi megvalósítására **írásbeli** (érdemjegy) értékelést adunk.

A tanév során egy alkalommal írásbeli beszámoló (dolgozat) osztályzattal való értékelése.

A továbbhaladás feltételei

További 10-15, a tananyagba tartozó szemelvény csoportos éneklése.

Könnyebb többszólamú dalok szólisztikus éneklése.

Kottából követett zenehallgatás.

A gregorián /a capella / éneklés alapjainak elsajátítása.

A zeneszerzői technikák / homofónia, polifónia, imitáció / értő előadása.

11-12. évfolyam

Az ének-zene tantárgy a 11–12. évfolyamon a NAT alábbi fejlesztési területeit képviseli hatékonyan: erkölcsi nevelés, nemzeti öntudat, hazafias nevelés, felelősségvállalás másokért, önkéntesség, médiatudatosságra nevelés, az önismeret és a társas kultúra fejlesztése, a testi és lelki egészségre nevelés. A kulcskompetenciák közül támogatja az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség, anyanyelvi kommunikáció, idegen nyelvi kommunikáció, digitális kompetencia, kezdeményezőképesség, vállalkozói kompetencia, hatékony, önálló tanulás fejlesztését.

Ebben az életkorban a zenei stílusnak megfelelő előadásmód, a kommunikatív muzikalitás továbbfejlesztése áll a középpontban. Érdemes kisebb alkalmi együtténeklő csoportoknak is rendszeres funkcionális énekes feladatot adni (pl.: énekes néphagyomány felelevenítése, projektnapok zenei elemei, bensőséges közösségi-egyházi ünnepeken való aktív részvétel, osztályéneklési verseny, iskolai vetélkedők stb.).

Az elsajátított népzenei anyag néptánc élményekhez kapcsolódik. A táncművészet lehetőség felkínálása, esetleg rendszeres, projektszerű vagy tömbösített órák formájában történő megvalósítása nagymértékben segíti a dalanyag funkcióba kerülését. Az énekes anyagban a klasszikus és populáris zenei műfajok szemelvényei mellett nagy jelentősége van a zenehallgatás anyagainak dúdoló, kísérő, csak a követés és a minél közelebbi megismerés és nem a teljesítményszerű reprodukció igényével történő éneklésének is. A tanulók az énekelt dalok meghatározott zenei elemeit megfigyelik, tanári rávezetéssel tudatosítják, s felismerik kottaképről, esetleg tanári segítséggel reprodukálják, a zenei elemeket improvizációs és kreatív játékos feladatokkal gyakorolják.

A zenehallgatásra ajánlott zeneirodalmi műalkotások többsége nagy lélegzetű, a kerettantervben ajánlott művek közül inkább kevesebbet tanítunk, de a választott műveket alaposan és sokféle részletre kiterjedően ismertetjük. A zenehallgatási anyag előkészítése és tanítása során törekszünk az infokommunikációs társadalomban elérhető gazdag médiatartalmak felhasználására (pl. letölthető multimédiás tartalmak, különböző interpretációk összehasonlítása).

Az ének-zene tantárgy keretében korábban megszerzett tapasztalatokat és zenei ismereteket új szempontok szerint árnyaljuk (tárművészetek, zenei műfajok kronologikus fejlődése, zenei stílusirányzatok, történelmi és irodalmi párhuzamok stb.).

Építünk a tanulók informatikai tudására és az internetkorszak hatásaira. A tanítás folyamatában az interaktivitás középpontba kerül, a tanítás-tanulás folyamatába javasoljuk a nagyobb zenei tapasztalatokkal rendelkező diákok bevonását (kiselőadások, élő zenei bemutató, aktuális zenei jelenségekhez, történésekhez, eseményekhez kapcsolódó vitafórum).

Nem szabad lemondani az osztályszintű éneklésről és a kóruséneklésről.

Az első 10 évfolyamon meghatározott 5 fejlesztési cél közül a 11. és 12. évfolyamon az éneklés és a zenehallgatás a releváns. A 11–12. évfolyam órakerethez viszonyított gazdag tárházat kínál, melynek mélységét, a más művészeti területekkel való kapcsolatrendszerét, valamint komplexitásának összetettségét is a helyi tanterv határozza meg.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció Éneklés	Órakeret 27 óra
Előzetes tudás	Korábbi években megszerzett kompetenciák, ismeretek, zenei élmények.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanult dalanyag ébren tartása, használatával az éneklési készség fejlesztése. További dalkincs bővítés, a motivált és örömteli éneklés kialakítása, helyes énektechnikával és hangképzéssel. Stílusos, kifejező, élményt adó éneklés.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Zeneirodalmi szemelvények éneklése tiszta intonációval és helyes hangképzéssel az életkori sajátosságokat figyelembe véve (szükség esetén egyénre szabott kezdőhangról), a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan (vokális és hangszeres művek – tanévenként 15 szemelvény).</p> <p>Az aktuális tevékenységhez kapcsolódó zenei anyag:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ballagás, szerenád, – táncbűvölés, – koncert, – névnapra köszöntő, – iskolai ünnepélyek, – évfordulók. <p>Szemelvények a többszólamú énekléshez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kánonok, – reneszánsz kórusművek, – népdalfeldolgozások, – más népek zenéjének többszólamú feldolgozása. <p>Néhány populáris zenei szemelvény a zenehallgatás anyagából válogatva.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegelemzés, költői képek, népdal szimbólumok.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> énekes anyag eredeti nyelven.</p> <p><i>Etika:</i> dalanyag tartalmának üzenete.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A választott dalanyaghoz kapcsolódó, a műfajra és a zenei stílusra jellemző fogalmak.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás Zenehallgatás	Órakeret 33 óra
Előzetes tudás	A zenemű gondolati tartalmát közvetítő kifejezőeszközök átélésének és értelmezésének képessége. A korábban tanult jellegzetes zeneművek részleteinek felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A befogadói kompetencia erősítése, az ismeretek kronológiai rendszerezésével. Zenében való tájékozottság, értékalkotás. Elemzés, szintetizálás véleményalkotás folyamán. Érvelés és vitakultúra fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Az alábbi szempontok alapján válogatott és meghallgatott zenei részletek felismerése.</p> <p>A zenehallgatási anyag feldolgozásának módja:</p> <ul style="list-style-type: none"> – a kiválasztott zenei példa meghallgatása, – a legfontosabb zenei jellemzők kiemelése és egy részének reprodukciója (ritmus, dallam, harmónia), – a felvétel helye és ideje, az előadó(k), más kapcsolódó zenei példák, stílus meghatározása. <p>Javasolt témakörök, melyek a rendelkezésre álló időkeret és tematika alapján választhatóak:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zene és színház 2. Az opera története Monteverditől Wagnerig 3. Singspiel/daljáték (ajánlott: Mozart, Kodály) 4. Operett (ajánlott: Offenbach, J. Strauss, Lehár, Kálmán) 5. Musical (ajánlott: Hegedűs a háztetőn, Az Operaház fantomja) 6. Rockopera (ajánlott: István a király) 7. Balett (ajánlott: Stravinsky egy-egy műve) 8. Jazztörténeti szemelvények 9. A populáris zene világa 10. Népzene és világzene <p>A zenehallgatási anyag feldolgozásának szempontjai:</p> <ul style="list-style-type: none"> – történelmi háttér, adott stíluskorszak jellemzői, – a zeneszerző jelentősége az adott műfaj fejlődéstörténetében, – a kiválasztott mű zenei jellemzői, – a librettó, szereplők és ábrázolásuk, – a drámai kifejezés zenei eszközeinek megfigyelése, – különböző rendezői interpretációk. <p>Zene és történelem:</p> <ul style="list-style-type: none"> – görög és római mitológiai történetek a zenében, – magyar történelmi események korszakonként, – világtörténelmi események korszakonként, – történelmi portrék. <p>Zene és irodalom:</p> <ul style="list-style-type: none"> – költészet (ajánlott: Kodály és magyar költők versei, francia versek francia zeneszerzők megzenésítésében, Schubert – Goethe), – dráma (ajánlott Szentivánéji álom – Mendelssohn, Beaumarchais – Mozart, Balázs Béla – Bartók Béla A kékszakállú herceg vára), – regény, elbeszélés (Dumas – Verdi, Thomas Mann – Vajda János), – mese (Hoffmann – Csajkovszkij). <p>Zene és előadó-művészet:</p> <ul style="list-style-type: none"> – alkotás, előadó-művészet és befogadás kapcsolata, – egy-egy zeneszerző alkotó személyisége és életpályája (ajánlott: J. S. Bach a Tamás templomban, Haydn és az Esterházy család kapcsolata), 	<p><i>Művészetek; mozgóképkultúra és médiaismeret:</i></p> <p>tantárgyak közötti szintézis (a kortárs zenei élet jelenségei, a média szerepe a zenei tevékenységek megjelenítésében, az alkalmazott zeneszerzés és zeneművészet és a kortárs művészetek kölcsönhatása).</p>

– a zeneszerzés és előadó-művészet kapcsolata (ajánlott: Chopin, Liszt),– előadó-művészi életpályák régen és ma (ajánlott: Maria Callas, Glenn Gould, mai világhírű előadó-művészeink).	

A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése (pl. hangverseny-látogatás motivációs szerepének felhasználásával).

Kulcsfogalmak/ fogalmak	A választott modulhoz kapcsolódó fogalmak.
------------------------------------	--

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanulók az énekes anyagból 20 dalt és műrészletet részben kottából, részben emlékezetből kifejezően énekelnek, csoportosan.</p> <p>Képesek néhány dallamból (népdal, műdal, zenei téma) álló csokor felidézésére egy-egy témán, műfajon, stíluskörön belül is.</p> <p>Egyszerűbb két- és háromszólamú kórusművek vagy azok részletei, kánonok éneklése csoportosan.</p> <p>A 11–12. évfolyam végére a tanulók alapvető ismeretekkel rendelkeznek a zenetörténet (kronológia), a társművészetek és az ének-zene kapcsolódásáról.</p> <p>Zenei befogadóképességük fejlődik, a befogadás pályái szélesednek a személyes – esztétikai, intellektuális, gyakorlati – zenei élmények szerzése, irányított és önálló feldolgozása által.</p> <p>A cselekedtető zenei tevékenység mellett (éneklés) erőteljesebb hangsúlyt kap a zenében való tájékozottság, az értékalkotás, az elemzés, a szintetizálás és vitakultúra.</p> <p>A tanulók értékazonosítási képessége fejlődik.</p> <p>A zenei tevékenységük hatással van társas kapcsolatukra (osztályközösségek, iskolai közösségek).</p>
---	--

Ajánlott zenehallgatási anyag

Klasszikus zenei anyag

Az alábbi felsorolás ajánlásokat tartalmaz. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható, a megadott művek azonos stílusú és műfajú művekkel kiválthatók. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfóniatétel, daljáték, opera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

A középiskola záró szakasza az érettségire való felkészülés ideje. A zenehallgatás célja elsősorban a tájékozódás az összefüggések, a zenei fejlődés láttatása, az önálló gyűjtőmunkára és véleményalkotásra készítés. A zenehallgatási anyag módját és mértékét is ez határozza meg.

Népdal, hangszeres népzene, nemzetiségek zenéje, népies műdal, cigányzene, verbunkos zene
XIX. századi szerzők nemzeti táncai (Chopin, Brahms, Dvořák)

Claudio Monteverdi: Orfeo – opera

Johann Sebastian Bach: h-moll mise – részletek, BWV 232

Johann Sebastian Bach: C-dúr toccata adagio és fuga, BWV 582

Georg Friedrich Händel: Concerto grosso-k, Op. 6

Joseph Haydn: B-dúr vonósnégyes, Op. 6. No. 4. Hob. III:78, „A hajnal”

Joseph Haydn: d-moll, „Nelson” mise, Glória tétel, Hob. XXII:11

Wolfgang Amadeus Mozart: Requiem, K 626

Ludwig van Beethoven: G-dúr zongoraverseny I. tétel, Op. 58.

Franz Schubert: A szép molnárlány (Die Schöne Müllerin), D. 795

Felix Mendelssohn-Bartholdy: e-moll hegedűverseny, Op. 64

Erkel Ferenc: Hunyadi László – részletek
Robert Schumann: Karnevál, Op. 9
Liszt Ferenc: Rigoletto parafrázis (Rigoletto Paraphrase de Concert), S.434
Liszt Ferenc: Magyar történelmi arcképek (Historische ungarische Bildnisse), S. 205
Giuseppe Verdi: Aida – opera, részletek
Richard Wagner: A nürnbergi mesterdalnokok (Die Meistersinger von Nürnberg) – nyitány
Hector Berlioz: Fantasztikus szimfónia (Symphonie fantastique), Op. 15
Johannes Brahms: Akadémiai ünnepi nyitány, c-moll, Op. 80
Nyikolaj Rimszkij-Korszakov: Spanyol capriccio
Pjotr Iljics Csajkovszkij: Olasz capriccio
Giacomo Puccini: Bohémélet (La Bohème) – opera, részletek
Szergej Rachmaninov: Nocturne
Claude Debussy: A tenger
Arnold Schönberg: Egy varsói menekült (ein Überlebender aus Warschau), Op. 46
Maurice Ravel: La Valse
Igor Stravinsky: Tűzmadár
Bartók Béla: III. zongoraverseny, BB 127.
Kodály Zoltán: Galántai táncok
Lajtha László: Op. 63. VII. szimfónia („Forradalom”, 1957). Eredeti címe „Mártírok siratója”
Anton Webern: Fünf Stücke (Öt darab) zenekarra, Op. 10
Kurtág György: Négy dal Pilinszky János verseire (1975)
Pierre Boulez: Notations I–IV.
Eötvös Péter: Három nővér – opera

Magyar populáris zenei szemelvények

A középiskolában az énekes és a zenehallgatási anyagban megjelennek a klasszikus értelemben vett kompozícióktól és az autentikus népzene-től különböző műfajok, stílusirányzatok is. A tanárok munkáját ezen a területen segíti Gonda János: A populáris zene antológiája c. munkája és további írásai.

A magyar anyagot éneklésre is, míg a külföldi anyagot elsősorban zenehallgatásra javasoljuk. Az alábbi válogatás a rendkívül gazdag magyar anyagnak csak egy kis részlete. A felhasználható dalok köre bővíthető, alakítható. A dalokat a tanár vagy a növendékek kísérhetik gitárral és/vagy zongorán.

A szabadon felhasználható 10% terhére

3+3 órában, hagyományainknak megfelelően, a minden évben megrendezésre kerülő osztályok közötti ének-zenei versenyre való felkészülés történik.

11. évfolyam

heti óraszám: 1

éves óraszám: 37

Feladatok (fejlesztések) és követelmények:

1. Éneklés
2. Zenei hallás
3. Zenei írás-olvasás
4. Zeneértés

1. Az éneklési készség fejlesztése.

/Az egyéni és közös éneklési készségek további fejlesztése./

- a. A kimunkált, szép közös éneklés élménnyé tételével, az újra átélés igényének kialakítása és továbbfejlesztése.
- b. Az egyéni éneklést, a személyiségjegyek és az életkori sajátosságok figyelembevételével fejleszthetjük igaz élménnyé és valós igénnyé.
- c. Gazdag népdalkincsünknek, a népek-nemzetek dalainak, valamint a műdaloknak és azok igényes feldolgozásainak előadását valódi „produkció”-vá fejlesztjük, megteremtve ezáltal az éneklés sikerélményét.
- d. A népzene, a klasszikus zene és a szórakoztató zene könnyebb kórusfeldolgozásainak éneklésével, a társas éneklésben megszerzett gyakorlottságunkat és biztonságunkat fejleszthetjük.
- e. A dalok és táncdallamok mellé kíséreteket illeszteni és osztinatóval látni el azokat.
- f. A kétszólamúságot kisebb csoportokban, párban énekelve és az osztályközösséggel együtt tovább gyakoroljuk.
- g. A három és négyszólamú kánonéneklés készségfejlesztése, a három és több szólamú népdalfeldolgozások pontos előadása, az élményszerű előadásmód felé törekvés jegyében.
- h. Az osztályon belül kamarakórus létrehozása.

2. A zenei hallás fejlesztése.

- a. A többszólamú éneklésben a hallás és a belső hallás, a harmóniai szerepvállalás következtében, a külső és belső kontroll állandó alkalmazásával csiszolható egyre tökéletesebbre.
- b. A gazdag stílus- és formavilág megismerése és egyre tökéletesebb elsajátítása, az új művek megtanulásakor eredményesen alkalmazható, s ez által a zenei memória és zenei képzelet továbbfejleszthető.
- c. Zenei műfajok és formák megfigyeltetése és felismerése.

3. A zenei írás- olvasás készségének fejlesztése.

/A zenei írás- olvasás mint eszköz a reprodukciós készségek továbbfejlesztésében. /

- a. Az egy- és többszólamú művek mind gyakoribb kottából történő éneklése, a kottakép és a hangzás összekapcsolódásával, a zenei írás- olvasást teszi a reprodukciós képességek fejlesztésének eszközévé.
- b. Továbbfejleszhető a többféle kulcsban és hangnemben való zenei írás- olvasás.
- c. A zenei írás- olvasás fejlesztésének el kell érnie azt a célt, hogy eszközzé váljon a zenét szerető és művelő emberek számára.
- d. Hangközök és harmóniak megfigyeltetése, felismertetése.

4. A zeneértő és -érző képesség fejlesztése.

- a. A zeneművekben, a különböző hangulatok, formák, előadási apparátusok megfigyeltetése.
- b. Összefüggések megláttatása a zenei korok, történelmi események, a képzőművészet és az irodalom fejlődése között.
- c. A barokk dallamosság. /harmónia és kontrapunktika /
- d. A barokk kor zenetörténeti áttekintése.
- e. A romantika (dalok, zenekari művek)
- f. A romantika harmóniavilága.

Tartalom.

- Magyar táncnóták
- Népballadák
- Purcell, Bach, Handel, Vivaldi élete, munkássága.
- Schubert dalok, Liszt szimfonikus költemények és az olasz opera.
- A romantikus versenymű (Schumann, Mendelssohn)
- Brahms: Magyar táncok

Tankönyv: Lukin László-Ugrin Gábor Ének-zene 9-10

Megjegyzés: A tankönyvi ajánlás (9-10 osztály) még abból az időből való, amikor 9. és 10. évfolyamon heti 2-2 énekóra volt, és 11-12.-ben nem volt ének tantárgy. Jelen tanterv heti 1 énekórával számol 9-12. évfolyamokon, ezért megfelelő ez a tankönyv 4 éven át.

Értékelés

A tanári elemzésen és az egyéni önkritikán alapuló **szóbeli** és jól előkészített feladat minőségi megvalósítására **írásbeli** (éremjegy) értékelést adunk.

A tanév során két alkalommal írásbeli beszámoló (dolgozat) osztályzattal való értékelése.

A továbbhaladás feltételei

További 10, a tananyagba tartozó szemelvény csoportos éneklése.

Könnyebb többszólamú dalok szólisztikus éneklése.

Kottából követett zenehallgatás.

A barokk kontrapunkt értő megszólaltatása.

Dal éneklés (Schubert, Schumann, Liszt)

Zenetörténeti összefoglalás.

12. évfolyam

heti óraszám: 1

éves óraszám: 37

Feladatok (fejlesztések) és követelmények:

1. Éneklés
2. Zenei hallás
3. Zenei írás-olvasás
4. Zeneértés

1. Az éneklési készség fejlesztése.

/Az egyéni és közös éneklési készségek további fejlesztése./

- a. A kimunkált, szép közös éneklés élménnyé tételével, az újra átélés igényének kialakítása és továbbfejlesztése.
- b. Az egyéni éneklést, a személyiségjegyek és az életkori sajátosságok figyelembevételével fejleszthetjük igaz élménnyé és valós igénnyé.
- c. Gazdag népdalkincsünknek, a népek-nemzetek dalainak, valamint a műdaloknak és azok igényes feldolgozásainak előadását valódi „produkció”-vá fejlesztjük, megteremtve ezáltal az éneklés sikerélményét.
- d. A népzene, a klasszikus zene és a szórakoztató zene könnyebb kórusfeldolgozásainak éneklésével, a társas éneklésben megszerzett gyakorlottságunkat és biztonságunkat fejleszthetjük.

- e. A dalok és táncdallamok mellé kíséreteket illeszteni és osztinatóval látni el azokat.
- f. A kétszólamúságot kisebb csoportokban, párban énekelve és az osztályközösséggel együtt tovább gyakoroljuk.
- g. A három és négszólamú kánonéneklés készségfejlesztése, a három és több szólamú népdalfeldolgozások pontos előadása, az élményszerű előadásmód felé törekvés jegyében.
- h. Az osztályon belül kamarakórus létrehozása.

2. A zenei hallás fejlesztése.

- a. A többszólamú éneklésben a hallás és a belső hallás, a harmóniai szerepvállalás következtében, a külső és belső kontroll állandó alkalmazásával csiszolható egyre tökéletesebbre.
- b. A gazdag stílus- és formavilág megismerése és egyre tökéletesebb elsajátítása, az új művek megtanulásakor eredményesen alkalmazható, s ez által a zenei memória és zenei képzelet továbbfejleszhető.
- c. Zenei műfajok és formák megfigyeltetése és felismerése.

3. A zenei írás- olvasás készségének fejlesztése.

/A zenei írás- olvasás mint eszköz a reprodukciós készségek továbbfejlesztésében. /

- a. Az egy- és többszólamú művek mind gyakoribb kottából történő éneklése, a kottakép és a hangzás összekapcsolódásával, a zenei írás- olvasást teszi a reprodukciós képességek fejlesztésének eszközévé.
- b. Továbbfejleszhető a többféle kulcsban és hangnemben való zenei írás- olvasás.
- c. A zenei írás- olvasás fejlesztésének el kell érnie azt a célt, hogy eszközzé váljon a zenét szerető és művelő emberek számára.
- d. Hangközök és harmóniák megfigyeltetése, felismertetése.
- e. Ismerkedés a zenedramaturgiával.

4. A zeneértő és -érző képesség fejlesztése.

- a. A zeneművekben, a különböző hangulatok, formák, előadási apparátusok megfigyeltetése.

- b. Összefüggések megláttatása a zenei korok, történelmi események, a képzőművészet és az irodalom fejlődése között.
- c. A nagy drámai műfajok a zenében (opera, oratórium, balett)
- d. A XX. Századi zene
- e. A musical

Tartalom.

- Az opera története (Monteverdi-től Bartók-ig)
- Az oratórium (Handel, Honegger, Kodály, Bartók)
- A balett (Bartók, Stravinsky)
- A musical (Berstein, Webber)
- Ballagási énekek

Tankönyv: Lukin László-Ugrin Gábor Ének-zene 9-10

Megjegyzés: A tankönyvi ajánlás (9-10 osztály) még abból az időből való, amikor 9. és 10. évfolyamon heti 2-2 énekóra volt, és 11-12.-ben nem volt ének tantárgy. Jelen tanterv heti 1 énekórával számol 9-12. évfolyamokon, ezért megfelelő ez a tankönyv 4 éven át.

Értékelés

A tanári elemzésen és az egyéni önkritikán alapuló **szóbeli** és jól előkészített feladat minőségi megvalósítására **írásbeli** (érdemjegy) értékelést adunk.

A tanév során két alkalommal írásbeli beszámoló (dolgozat) osztályzattal való értékelése.